

Restauració de l'església vella de Sant Mateu de Vall-llobrega (Baix Empordà)

Sant Mateu de **Vall-llobrega**

Diputació de Girona
Àrea de Cultura, Educació,
Noves Tecnologies, Esports i Benestar
Monuments

Diputació de Girona
www.ddgi.cat

Ajudem
el teu ajuntament

Història

L'església vella de Sant Mateu és un petit edifici religiós d'estil romànic construït a mitjan del segle XI.

Malauradament, no en tenim dades documentals fins a l'any 1280, quan es fa esment de la seva participació en la recaptació de recursos per a les creuades. Posteriorment, en els nomenclàtors diocesans del segle XIV apareix esmentada com a església parroquial; això sí, amb una forta vinculació amb el proper monestir de Sant Feliu de Guíxols, que des de finals del segle X tenia propietats a la zona.

Arquitectònicament destaca per una certa rusticitat, ben visible en el seu aparell constructiu, format per petits carreus de llicorella, amb prou feines treballats, disposats formant filades més o menys regulars, unides amb abundant morter. Consta d'una única nau, de planta rectangular, capçada a llevant per un absis semicircular i un petit campanar d'espadanya –avui desaparegut– damunt la façana de ponent. Originàriament, devia anar coberta amb una volta de canó reforçada interiorment amb dos arcs torals i una teulada de lloses a doble vessant.

Quant a les seves obertures, la construcció presenta tres finestres en doble esqueixada a la part de migdia i una a l'absis (aquesta només conserva els brancals laterals). La porta d'accés, que es troba a ponent, estava coronada per una petita finestra (avui dia molt retocada).

La seva localització, en un pendent pronunciat i sobre un terreny d'argiles molt plàstic, aviat provocà problemes d'estabilitat a l'edifici. Ja l'any 1374 el sagristà es queixà que amenaçava ruïna i tretze anys més tard el bisbe de Girona fou informat que si no s'hi posava remei aviat cauria. Per intentar resoldre aquesta situació es reforçà el mur sud amb dos grans contraforts, encara visibles.

Posteriorment, sembla que els anomenats terratrèmols de la sèrie olotina (1426 i 1427) provocaren algunes destrosses, sobretot a la coberta, que hagué de ser reformada. S'aprofità l'avinentesa per bastir a l'entrada un cor de fusta, que s'acabà l'any 1470.

Aquestes reparacions, però, només retardaren el procés d'enrunament. A més, als problemes estructurals s'hi afegí la creixent despoblació dels entorns de l'església, ja que la gent es traslladà a la zona on s'alça el nucli urbà actual.

Finalment, l'any 1669, en una assemblea que es feu al cementiri de la població –al costat de l'església vella–, el rector, Salvador Bralla, exposà que la situació era insostenible i que les despeses de rehabilitació superarien les d'una nova construcció. Davant d'aquest fet, els parroquians n'aprovaren el trasllat. La nova església es construí ràpidament, ja que es beneí l'any 1671.

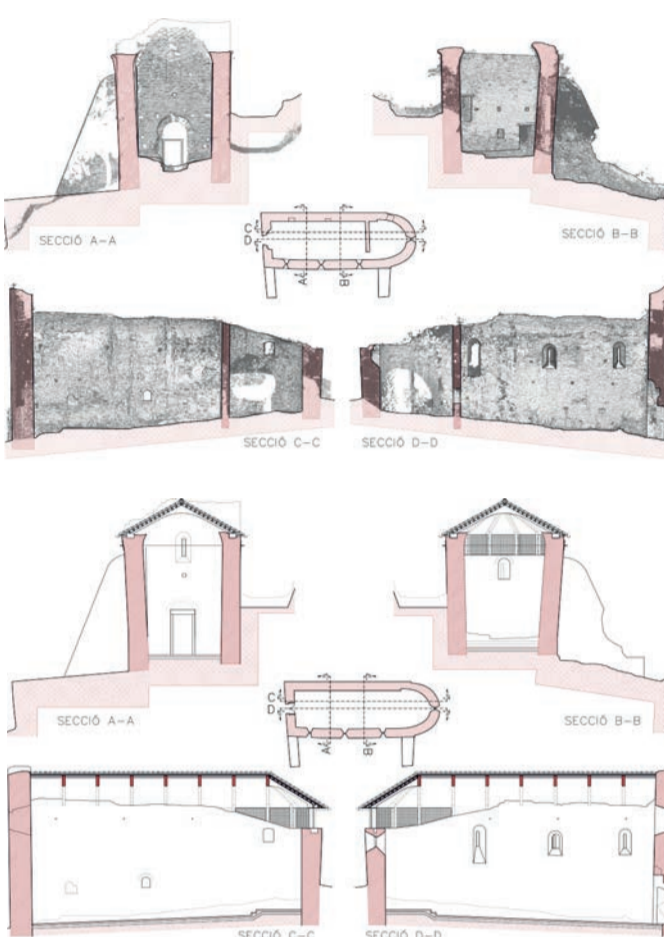
L'antiga s'abandonà a la seva sort i fou, posteriorment, reutilitzada com a habitatge i corral, fins a èpoques relativament recents.

Restauració de l'església vella de Sant Mateu de Vall-llobrega

Sant Mateu de Vall-llobrega

Estat inicial del conjunt

Seccions abans i després de l'obra

Evolució de les obres de restauració

Fitxa Tècnica

Període d'execució:

2011-2018

Pressupost:

Inversió de la Diputació de Girona:

170.500,00 €

Inversió total: 240.000,00 €

DIRECCIÓ TÈCNICA

Arquitecte:

Lluís Bayona i Prats

Arquitecta tècnica:

Elisa Llenas i Torrent

Arqueòlegs directors:

Maria J. Caja Briasco

(2011/12)

Joan Llinàs i Pol

(2016/17)

Coord. de seguretat i salut:

Joan J. Frigola i Capo,

arquitecte tècnic (2011/15)

Eduardo Ruiz Raya,

arquitecte tècnic (2016)

Sara Presas i Blasco,

arquitecta (2017/18)

Constructors:

Constr. Lagranya Bravo, SL

Tecnifusta Enginyeria, SL

Sous, Constructor d'Obres

Col·laboració:

Diputació de Girona

Ajunt. de Vall-llobrega

Generalitat de Catalunya

Restauració

En el moment d'iniciar la restauració l'edifici es trobava en ruïnes i abandonat.

Concretament, la coberta havia desaparegut, però es conservaven prou elements com per poder afirmar que, originalment, era la típica romànica de volta de canó (tot i que sembla que fou substituïda per una apuntada ja entrat el segle XV). No passava el mateix amb els seus murs perimetrals que es conservaven en un relatiu bon estat, tot i l'existència d'importantes esquerdes provocades per antics moviments del terreny. Dins del conjunt, l'absis era l'element que es trobava més malmès, atès que no conservava cap rastre de la volta de quart d'esfera que l'havia cobert. A més, en el moment d'intervenir-hi, es trobava separat de la nau per un mur d'obra, construït a època moderna, quan perdé la seva funció religiosa i passà a ser utilitzat per activitats més profanes. Finalment, pel que fa a la porta d'entrada aquesta era un simple forat en haver desaparegut pràcticament totes les dovelles de pedra sorrenca que la formaven. Tant el mur de ponent com el de migdia presentaven un important desplom cap a l'exterior, la qual cosa feia témer per l'estabilitat del conjunt. La intervenció restauradora dirigida pel Servei de Monuments de la Diputació de Girona, a petició de l'Ajuntament de Vall-llobrega, es desenvolupà de la següent manera:

En una primera fase es va sanejar el coronament dels murs, per poder-hi posar un cercle perimetral i uns tirants metàl·lics. Així s'han eliminat les empentes laterals i lligat entre si les parets. També s'han refet els paraments i brancals de la porta d'entrada. A l'interior, s'ha enderrocat una paret que separava la nau de l'absis i s'han tancat esquerdes. Paral·lelament, es desenvolupà una petita intervenció arqueològica a l'interior de l'edifici, per veure'n les preexistències i buscar-ne les cotes originals.

En una segona fase s'ha tornat a cobrir l'edifici. En el moment de definir com havia de ser la coberta s'optà per fer-la a un únic nivell continu, sense fer un rebaix a l'absis. També s'ha respectat el nivell d'enderroc de l'absis, sense tornar a recreïxer els murs, per així oferir una bona entrada de llum natural a l'interior.

El sostre se sosté mitjançant cavalls de fusta laminar, que interiorment imiten l'arcuació de la volta original de mig punt. Entre aquestes encavallades s'han posat cabirons de fusta i un entrebogat de panells de fibres vegetals, que té un bon comportament acústic i tèrmic. La coberta superior s'ha fet amb teula àrab, vella per a les cobertores i nova per a les canaleres. Pel que fa al terra, s'ha respectat la cota del nivell original posat al descobert per la intervenció arqueològica, raó per la qual presenta un important desnivell.

Finalment, s'han fet els tancaments, s'ha instal·lat l'enllumenat i s'han adequat els accessos. Així, l'edifici ha quedat preparat per fer-hi actes culturals o expositius, a més de ser un espai adequat per a la interpretació dels seus elements originals que, en definitiva, és allò que n'ha justificat la restauració.